

maar keek me met haar groot oog angstig aan. De jongen hebben aanvankelijk hetzelfde pakje als hun moeder, doch ze verliezen dat heel spoedig.

Verleden jaar, begin Juli, was ik naar een leemkuil gekuierd, omdat daar bij droogte altijd nog water is, dus komen de vogels van heinde en verre daarheen. Of het nu al de trek was, of wel dat de vogels in de omringende boschjes waren uitgebroed, is moeilijk na te gaan, maar in één uur heb ik toen meer dan vijftig blauwborstjes gezien, misschien wel eenige malen dezelfde, doch eens waren er negentien tegelijk. Merkwaardig was het dat reeds allen door den rui heen waren, en hoe ze evenals volwassen vogels met elkander vochten, als het er een waagde, te dicht in de nabijheid van een ander te komen.

Nu zullen we nog eens naar zijn zingen luisteren. Er is geen vogeltje, dat meer tevreden en blij zingt dan hij. Het geluid komt zoo gemakkelijk en rustig zijn keeltje uit, dat het onwillekeurig aan het kabbelen van een beekje doet denken. Behalve zijn helderen nachtegaal-roep „oewiet“ kan het soms heel mooi zijn koninklijken neef imiteeren, wat mij vroeger wel eens in den waan bracht een vroegen nachtegaal te hooren. Ook bootst hij heel verdienstelijk den lijster- en meezenroep, „zie-de-twee“ na.

Zelf heeft het ook nog composities, waaronder een, dat nog al veel lijkt op krekelsesjirp, maar dan welluidender en in een veel vlugger tempo. Eigenaardig is het wel, dat hij midden op den dag en ook 's nachts zingt; het vorig jaar Mei 's nachts om één uur, bij heel koud en mistig weer, hoorde ik hem nog.

Tilburg.

B.

TENTOONSTELLING VAN NATUURPHOTOGRAPHIE.

22 Februari — 5 Maart 1913.

EZE tentoonstelling, georganiseerd door de Afd. Leiden der Nederlandsch Natuurhistorische Vereeniging in een der zalen van s-Rijks Herbarium, is in alle opzichten een succes geweest. Meer dan 700 bezoekers hebben gedurende langer of korter tijd oog en gemoed verlustigd met de over het algemeen uitmuntende proeven van natuurphotographie.

Zaterdag 22 Februari werd zij in tegenwoordigheid van enkele genoodigden geopend met toepasselijke toespraken van den heer Van der Lek, voorzitter der Afdeeling, en den heer Luyten, vertegenwoordiger van het Hoofdbestuur.

Ik zou haast durven beweren, dat geen zaak zóó moeilijk is als het goed weergeven van eene tentoonstelling als deze. Hoevele bezwaren toch brengt het met zich, kort en duidelijk te zijn bij eene beschrijving van photo's, welke door details in lichtschakeeringen, door natuurhistorische of wetenschappelijke waarde of door een of andere bijzonderheid uitmunten.

Getrouw aan mijn voornemen om een eenigszins uitvoerig verslag dezer tentoonstelling te geven, wil ik echter trachten deze moeilijkheid te ontgaan, of althans zooveel mogelijk te verkleinen en verzoek u daarom met mij, in den geest, de thans reeds tot het verleden behorende tentoonstelling te bezoeken. — Om met de buitenlandsche inzenders te beginnen, wil ik u dan wijzen op karakteristieke photo's, ingezonden door »Kosmos«, Gesellschaft der

Naturfreunde te Stuttgart. Enige photo's van »Alpenmurmeltiere« en van luipaarden in de wildernis bewijzen dat noch schuwe, noch gevaarlijke dieren ontkomen aan 't alziende glazen camera-oog, terwijl een photo van een luchtspiegeling bij Blankenese waargenomen en een van een bliksemstraal op 50 meter afstand genomen, de groote waarde van het photographisch apparaat doen voelen, om snel voorbijgaande natuurverschijnselen vast te houden. —

Ernemann, de camerafabrikant zond twee tableaux in met prachtige photo's van kruipende dieren, vogels, visschen, herten en wilde zwijnen.

In de gansche zaal waren als wandversiering opgehangen reproducties van zeer groote en leerzame photo's, door prof. Massart uit Brussel vervaardigd, gevend een uiterst gedetailleerd beeld van Belgische vegetatie en bodemgesteldheid. Deze reproducties zijn in portefeuilles verzameld en stellen een machtig studiemateriaal voor. Prof. Bommer, eveneens uit Brussel; had met de meeste welwillendheid eenige vergrootte photo's ter onzer beschikking gesteld; alle uitmuntend door duidelijkheid en prachtige weergeving van de daarop afgebeelde planten of plantendeelen.

Een geheele tafel werd bedekt met vierkleurendruk-reproducties van opnamen in natuurlijke kleuren volgens de Lumière-methode, in den handel gebracht door de Farbenphotographische Gesellschaft in Stuttgart. Van deze reproducties moet gezegd worden dat de afwerking keurig was; wel was hier en daar de kleur een weinig *al te juist* weergegeven, *te hard!* Hetzelfde gold voor de tentoongestelde stereophoto's in natuurlijke kleuren van landschappen, planten en dieren. Voor onderwijsdoeleinden lijken ze mij zeer geschikt, althans enkele series.

Ziezoo, na al dat moois uit den vreemde doet het goed, te zien dat ons land op het gebied van natuurphotographie lang niet misdeeld is. Want welk een schitterende collectie was die van den heer Tepe uit Apeldoorn!

Nimmer heb ik zulke volmaakte photo's gezien. Hoe prachtig waren de afbeeldingen van dieren, planten en vruchten. Welk een natuurlijke glans op photo's van kersen, bessen en druiven. De meest eenvoudige voorwerpen, als wilgenkatjes »doen« het uitstekend op de kunstwerkjes van den heer Tepe. Het gezegde dat de photographie een kunst is, werd met deze inzending van niet minder dan 94 photo's terdege geïllustreerd.

Een niet minder fraaie inzending was die van den bekenden vogelphotograaf uit Overveen, den heer Burdet! Algemeen was de bewondering voor zijn schitterende opnamen van vogels in hun doen en laten, welke te zien waren in de tentoongestelde stereokasten. Het waren magneten voor de talrijke bezoekers en menigeen heeft langer dan een half uur gewacht, om een kastje machtig te worden. Hoe uiterst geschikt zijn photo's als deze, om liefde voor den vogel te wekken bij jonge en oude menschen; zoo innig natuurlijk, zoo aangrijpend soms is de hier weergegeven vogelblik bij het voederen der jongen. En welk een nijdig uiterlijk vertoonden een paar vechtende zanglijsters. De Bassrock was er te zien met zijn rijke vogelleven; — een paar woedende Jan van Genten bewezen de mogelijkheid van rumoerigheid in de vogelziel. Een photo van een lepelaar uit het Naardermeer deed deze vogel wijsgeeriger schijnen dan ooit. Fraai was ook de kluit, die op hooge pooten naar zijn nest wandelt. Van tal van stereophoto's waren nog mooie vergrootingen opgehangen, op een tafel lag een Bass-Rock album, kortom de »Burdethoek« was een groote attractie voor de bezoekers.

Van geheel anderen aard waren de photo's, welke Dr. H. Hallier op zijn vele reizen heeft gemaakt. Beelden van land en volk, vooral ook van de vegetatie der tropische streken, deden bewondering gevoelen voor dengene, die de groote moeilijkheden, verbonden aan het beoefenen der lichtbeeldkunst in de tropen, glansrijk overwon! Van de talrijke photo's, op de tentoonstelling aanwezig, is er bij dit verslag een gereproduceerd. Uit alle streken overigens waren kieken, uit Manilla, Mindane, Tokio, Ponape, Rusz, Hongkong, Singapoer enz.

Een serie, prachtig van tint en stemming, uiterst instructief tevens voor den plantengroei, was gemaakt op een reis naar Lutterloh bij Celle op de Lüneburger heide. Uitmuntend van stemming was bv. het eenzame heidebeeld, even na zonsondergang.

Jeneveerstruiken op de Lüneburger heide.
Photo Dr. H. HALLER, Leiden.

Zuivere studiephoto's waren die van den heer J. van Baren over de geologie van Nederland. Ongetwijfeld stelt deze verzameling, welke o. a. duidelijk beelden geeft van de klassieke aardpijpen te Slavante, van verweerings-figuren en Maastrichtsch turfkrijt enz. enz., een waardevol geheel voor. Onschatbaar en uniek, zou ik zeggen, voor de studie van de geologie van Nederland. Van den heer Tutein Nolthenius waren eenige scherpe photo's van goed geprepareerde schedels en opgezette vogels aanwezig.

Bezoekers van de laatste biologische tentoonstelling herinneren zich ongetwijfeld de groote verzameling mikrophotographieën van woekerplanten, gemaakt door den heer Struijkenkamp, custos van het Botanisch Laboratorium te Leiden. Een uiterst duidelijk beeld geven deze photo's van die planten, welke met zuignapjes en dergelijke middelen, voedsel onttrekken aan een andere plant. Ik wil maar even noemen *Lathraea clandestina* en *squamaria*, *Orobancha galii*, *Cuscuta europaea*, *Monotropa hypopitys* enz. enz. Dat deze photo's wetenschappelijk groote waarde hebben bleek uit het feit dat prof. Bommer uit Brussel, die ons de eer aandeed de tentoonstelling te bezoeken, de gansche collectie aankocht. En hoe meer nog krijgt men respect voor den maker, wanneer we weten, dat de toestellen van opneming enz. eenvoudig waren!

Bij het bespreken van de photo's van den heer Burdet had ik tegelijkertijd kunnen noemen de inzending van Dr. van der Sleen uit Haarlem. Ook zijn stereokast was een groote attractie. Uitmuntend waren al de daarin zichtbare Verascope-opnamen.

Zacht rijst het sneeuwklompje op uit den witgedekten grond en hulpeloos tuurt rond het scholeksterjong; prachtig diep was een duinenphoto; echt natuurlijk waren vader, moeder en kinderen »Pad».

Al deze photo's waren, evenals de vergrootingen van Dr. Van der Sleen, als kiekendieven op nest, buideldier, enz. enz., ware »Natur-urkunden»!

Het Herbarium zelf stelde ten toon een collectie van in hun soort onovertreffbare photo's van fossiele planten. Haast waren, zou ik zeggen, de photo's even duidelijk als de objecten zelf. Den heer Nieuwenburg, want hij is, meen ik, de maker, alle eer!

Het Staatsboschbeheer had net omlijste photo's ingezonden, betrekking hebbend op boschverjonging, vastleggen van duinen, onderbeplanting, woeste duinen, kortom een aardig geheel.

JAC. J. DE JONG,

1e Secretaris der Afd. Leiden v/d. Ned. Natuurhist. Vereeniging.

(Wordt vervolgd)

KIEVITSEIEREN ZOEKEN.

KIEVITSEIEREN zoeken, och dat kan ieder wel, doch ze werkelijk vinden, kijk dat is 'n kunst! Dat is een kunst, die elk voorjaar weer beoefend wordt door menigen boerenjongen en menig huisvader, vooral in onze provincie Friesland. Gedurende de maand April worden daar door jongens en boerenarbeiders duizenden van die duurbetaalde eitjes geraapt en heel wat gezinnen hebben daardoor een niet onaardige bijverdienste. Ja, in mijn jongenstijd woonden er in onze buurtschap mannen, die, omdat ze »de kunst» verstonden, niet, als anderen, naar »de mengbak» gingen, (d. w. z. niet naar de turfmakerij in het laagveen), doch ruim den kost verdienden met »aei-siekjen», zooals de Friezen zeggen.

'k Was een jongen van een jaar of zeven, toen we in een streek van Friesland kwamen te wonen, bijzonder gunstig om de kunst van veldeieren-zoeken in de puntjes te leeren, n.l. in de buurtschap Nieuweschoot, gemeente Schoterland. Welken kant ik in 't voorjaar ook uit ging, overal kwam ik langs weiden en heidevelden, waar de vroolijke »haantjes» (mannet-